

Intyg om rätt till sjukvård för utlandsboende

En granskning av Försäkringskassans hantering av S1-intyg till personer för hälso- och sjukvårdskostnader i ett annat EU/EES-land

Inspektionen för socialförsäkringen (ISF) har på uppdrag av regeringen granskat hur Försäkringskassan hanterar sitt EU-uppdrag om S1-intyg. Intyget ger en person rätt till hälso- och sjukvård i landet där hen bor, när personen exempelvis bor och arbetar i olika länder. Granskningen visar att det tar alldeles för lång tid för Försäkringskassan att fatta beslut om S1-intyg. Den pekar också på vissa problem i Försäkringskassans tillämpning av EU-reglerna om intyget.

Det tar ett till två år att få sitt S1-intyg

Försäkringskassans långa handläggningstider gör att personer som söker S1-intyg ofta får vänta 1–2 år på beslut. Det innebär att intyget inte uppfyller sitt syfte som en trygghet för enskilda, som ska kunna besöka sjukvården utan att behöva ligga ute med pengar och oroa sig för om hen kommer att få ersättning från Försäkringskassan i efterhand.

Det stora antalet pågående ärenden är den största orsaken

Grundproblemet till de långa handläggningstiderna är Försäkringskassans många pågående ärenden. Dessa har byggts upp över tid och skapar mycket extra arbete för handläggarna. Exempelvis behöver handläggarna lägga mycket tid på att svara på frågor från personer som fått vänta länge på sina intyg, arbete som tar tid från faktisk handläggning och därmed bidrar till de långa handläggningstiderna. Handläggarnas it-stöd är dessutom bristfälligt och de behöver söka stöd på olika ställen efter rätt information, vilket också förlänger handläggningstiderna och ökar risken för fel.

Försäkringskassan tillämpar oftast reglerna på rätt sätt, men ibland blir det fel

I de flesta situationer tillämpar Försäkringskassan reglerna för S1-intyg korrekt. Men ett delat ansvar för handläggningen mellan olika avdelningar på myndigheten riskerar att leda till felaktiga beslut eftersom avdelningarna ibland tillämpar reglerna på olika sätt och ibland kräver olika beslutsunderlag. Vi ser också att när Försäkringskassan tillämpar reglerna om S1-intyg för statligt anställda och deras familjemedlemmar följer inte myndigheten gällande rätt. Det medför att personer som borde få S1-intyg riskerar att inte få det.

Flera åtgärder behövs

För att förbättra hanteringen behöver Försäkringskassan prioritera arbetet med S1-intyg högre och minska den stora mängden pågående ärenden. Det krävs även bättre it-stöd, enhetligt och lättillgängligt stöd till handläggarna, samt att Försäkringskassan tillämpar reglerna rätt och lika mellan avdelningarna. Det behövs för att Sverige och myndigheten ska fullgöra sitt EU-uppdrag.

ISF:s rekommendationer

Vi rekommenderar regeringen att

- överväga om det behövs fler åtgärder för att se till att Försäkringskassan har tillräckliga förutsättningar och resurser för att fullgöra uppdraget som behörig institution för S1-intygen på det sätt som Sverige och myndigheten ska.

Vi rekommenderar Försäkringskassan att

- se till att verksamhetsområdet Internationell vård har tillräckligt med resurser för att kunna fullgöra sitt uppdrag över tid
- se till att använda sina styrande och stödjande dokument när myndigheten tar fram eller ändrar sin rättsliga styrning och stöd
- se till att myndigheten tillämpar regelverket enhetligt oavsett vilken organisatorisk del av myndigheten som är ansvarig
- se över vilket beslutsunderlag som myndigheten kräver för att bedöma om en person anses arbeta i Sverige
- se över hur myndigheten gör bosättningsbedömningen för statligt utsända och deras familjemedlemmar.